

ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มครเป็นไทย

สอบ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑. อตฺถิเกหิ อุปฺภาตํ มกฺกนฺติ เอตํ อนุพฺพนฺสนฺส การณวณํ ฯ
 อิํ หิ วุตฺตํ โหติ ยนฺนุนาหํ อิมํ ภิกขุํ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อนุพฺพนฺเชยฺย
 กสฺมา ยสฺมา อิํ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อนุพฺพนฺสนํ นาม อตฺถิเกหิ อุปฺภาตํ
 มกฺกํ ภาโต เจว อุปฺภาโต จ มกฺกโคติ อตฺถิโต ฯ อถว อตฺถิเกหิ อมฺเหหิ
 มรณฺเ สติ อมฺเตนาปี ภวิตพฺพนฺติ เอวํ เกวลํ อตฺถิตฺติ อุปฺภาตํ นิพฺพานํ
 นาม ตํ มกฺกนฺโต ปริเยสนฺโตติ เอวเมตฺถ อตฺถิโต ทฏฺฐพฺโพ ฯ ปิณฺหาปาดํ
 อาทาย ปฏิกกมิตฺติ สุตินฺนกณฺเเท วุตฺตปฺปการํ อณฺณตรํ กุฑฺดาทฺมถํ
 อุปฺสงกมิตฺวา นิสิตฺติ ฯ สาริปฺพุโตปี โข อกาโล โข ดาว ปณฺหํ
 ปุจฺฉิตฺตุนฺติ กาลํ อากมฺยมาโน จตฺวา วุตฺตปฏฺธิปฺตติปฺรณตฺถํ กตฺถกตฺถกิจฺจสฺส
 เณรฺสส อตฺตโน กมณฺหาตฺโต อุกกํ ทตฺวา โธตฺตหตฺถปาทนฺ เณรณฺ สทฺธิ
 ปฏฺธิสฺสณฺถารํ กตฺวา ปณฺหํ ปุจฺฉิ ฯ เตน วุตฺตํ อถโฆ สาริปฺพุโต ปริพฺพาชโกติ
 อาทิ ฯ น ตาหํ สกฺโกมิตฺติ น เต อหํ สกฺโกมิ ฯ เอตฺถ จ ปฏฺธิสมฺภิตฺตปฺพุโต
 เณโร น เอตฺถกํ น สกฺโกติ อถโฆ อิมสฺส ฐมฺมการวํ อุปฺปาเทสฺสามิตฺติ
 สพฺพาการณฺ พุทฺธวิสเย อวิสยภาวํ คเหตฺวา เอวมาห ฯ เย ฐมฺมา
 เหตุปฺปภาวติ เหตุปฺปภาว นาม ปณฺจกฺขนฺธา ฯ เตนสฺส ทฺวักขสจฺจํ
 ทสฺเสติ ฯ เตสํ เหตุํ ตถาคโต อาหาติ เตสํ เหตุ นาม สมฺมยสจฺจํ
 ตณฺจ ตถาคโต อาหาติ ทสฺเสติ ฯ

๒. เตสฺสจ โย นิโรธฺติ เตสํ อุภินฺนํปี สจฺจานํ โย อปฺปวตฺตนิโรธ
 ตณฺจ ตถาคโต อาหาติ อตฺถิโต ฯ เตนสฺส นิโรธสจฺจํ ทสฺเสติ ฯ มกฺกสจฺจํ
 ปเนตฺถ สรฺูปโต อทฺธสฺสิตฺตํ นยโต ทสฺสิตํ โหติ ฯ นิโรเธ หิ วุตฺเต
 ตสฺส สมฺปาปโก มกฺกโค วุตฺโต ว โหติ ฯ อถว เตสฺสจ โย นิโรธฺติ
 เอตฺถ เตสํ โย นิโรธ จ นิโรธฺปาโย จาติ เอวํ เทวํปี สจฺจานิ

ทสฺสิตานิ โหนฺตฺติ ฯ อิทานิ ตเมวตถํ ปฏิปาเทฺนโต อาห เอวํวาทิ
 มหาสมโณติ ฯ เอสฺว ฐมฺโม ยถิ ดาวเทวติ สเจปิ อโธ อุตฺตรํ นตฺถิ
 เอตฺตกเมว อิํ โสตาปตฺติผลมตฺตเมว ปตฺตพฺพํ ตถาปิ เอโสเอว ฐมฺโมติ
 อตฺถโธ ฯ ปจฺจพฺพตา ปทมโสกนฺติ ยํ มยํ ปริเยสมานา วิจรามํ ตํ ปทมโสกํ
 ปฏิวิทฺธ ตุมฺเหว ปตฺตํ ตํ ตุมฺเหหิตี อตฺถโธ ฯ อทิฏฺฐํ อพฺภตฺติตํ พหุเกหิ
 กปฺปนฺนุเตหิตี อมฺเหหิ นาม อิํ ปทมโสกํ พหุเกหิ กปฺปนฺนุเตหิ
 อทิฏฺฐเมว อพฺภตฺติตํ ฯ อิติ ตสฺส ปทสฺส อทิฏฺฐภาเวน ทิฆมฺมตฺตํ อตฺตโน
 มหาวาณิยาภาวํ ทิเปติ ฯ กมฺภีเร ฌาณวิสยเตติ กมฺภีเร เจว กมฺภีรสฺส
 จ ฌาณสฺส วิสยญฺเต ฯ อนฺตฺตเร อุปฺปิสํขยเตติ นิพฺพานํ ฯ วิมุตฺเตติ
 ตทารมฺมณาย วิมุตฺติยา วิมุตฺเต ฯ พฺยาภาสํติ เอตํ เม สวากฺยํ ภาวิสฺสตี
 อคฺคํ ภาทฺตยฺกนฺติ วทฺนโต สวากฺยปารมิณฺณ พฺยาภาสี ฯ สว เตสํ
 อายสฺมนฺตานํ อุปสมฺปทา อโหสีติ สว เอหิภิกฺขุอุปสมฺปทาว เตสํ
 อุปสมฺปทา อโหสี ฯ เอวํ อุปสมฺปนฺเนสุ จ เตสุ มหาโมคฺคัลลนตฺเถโร
 สตฺตฺติ ทิวเสหิ อรหตฺเต ปติฏฺฐิโต สารีปุตฺตตฺเถโร อทฺตมาเสน ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มครเป็นไทย

๑. คำนี้ว่า อตฺถิเกหิ อุปมาตฺ มกฺคํ เป็นคำแสดงเหตุแห่งการติดตาม ฯ
 จริงอยู่ มีคำที่ท่านอธิบายไว้ดังนี้ว่า อย่างกระนั้นเลย เราพึงติดตามภิกษุนี้ไป
 ข้างหลัง ฯ เพราะเหตุไร ? เพราะเหตุว่า ธรรมการติดตามไปข้างหลัง ฯ
 นี้ เป็นทางที่ผู้มีความต้องการทั้งหลายรู้จักเข้าหาแล้ว อธิบายว่า เป็นมรรคา
 อันชนทั้งหลายผู้มีความต้องการรู้แล้วและดำเนินเข้าหาแล้ว ฯ

อีกอย่างหนึ่ง พึงเห็นเนื้อความในคำนี้ อย่างนี้ว่า ธรรมดาว่าพระนิพพาน
 อันเราทั้งหลายผู้มีความต้องการรู้ชัดแล้วว่า มีอยู่แน่นอน ด้วยอนุमानอย่างนี้ว่า
 เมื่อความตายมี แม้ธรรมที่ไม่ตายก็ต้องมีด้วย (อย่างกระนั้นเลย) เราเมื่อแสวงหา
 คือ เมื่อค้นหาพระนิพพานนั้น (พึงติดตามภิกษุนี้ไปข้างหลัง ฯ) ฯ หลายบทว่า
 ปิณฑุปาตํ อาทาย ปฏิกกมฺ ความว่า ท่านพระอัสสชิ เข้าไปนั่งขัดเชิงฝาแห่ง
 ใดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีประการดังกล่าวแล้วในสุทินนกัณท์ ฯ

แม้พระสารีบุตรเล่า ก็ยืนคอยเวลาอยู่ด้วยคิดว่า ยังไม่ใช่เวลาแล
 ที่จะถามปัญหาก่อนเพื่อจะบำเพ็ญวัตรปฏิบัติให้บริบูรณ์ จึงถวายน้ำจากคนโท
 ของตน แก่พระเถระผู้ทำภตตกิจเสร็จแล้ว กระทำปฏิสันถารกับพระเถระ
 ผู้ล้างมือและเท้าแล้ว จึงถามปัญหา ฯ เพราะเหตุนี้ พระธรรมสังคากาจารย์
 จึงกล่าวว่า อโฆ สารีบุตรโตะ ปริพุพฺพชโก เป็นต้น ฯ สองบทว่า น ตาหํ
 สกฺโกมิ ความว่า เราไม่สามารถแสดงแก่ท่านได้ ฯ แต่ว่าพระเถระผู้บรรลु
 ปฏิสัมภิตาในธรรมนี้แล้ว จะไม่สามารถแสดงธรรมเพียงเท่านั้น ก็หาไม่ได้
 โดยที่แท้ท่านคิดว่า เราจักปลูกความเคารพในธรรมให้เกิดแก่ปริพาชกนี้
 ถือเอาข้อที่การแสดงธรรมในพุทธวิสัยโดยอาการทั้งปวงมิใช่วิสัยของตน

จึงกล่าวอย่างนั้น ๆ บาทกาลาว่า **เย ธมฺมา เหตุปฺปภา** ความว่า เบญจขันธ์
ชื่อว่า มีเหตุเป็นแดนเกิด ๆ พระเถระแสดงทุกขสัจ แก่ปริพาชกนั้น ด้วยบาท
กาลาว่า **เย ธมฺมา เหตุปฺปภา** นั้น ๆ ด้วยบาทกาลาว่า **เตสํ เหตุํ ตถาคโ**
อาห พระเถระย่อมแสดงว่า สมุทัยสัจ ชื่อว่าเหตุแห่งเบญจขันธ์เหล่านั้น
พระตถาคตตรัสสมุทัยสัจนั้นด้วย ๆ

๒. บาทกาลาว่า **เตสญฺ โย นิโรธ** ความว่า พระตถาคต ตรัสความ
ดับคือความไม่เป็นไปแห่งสัจจะแม้ทั้งสองเหล่านั้นด้วย ๆ พระเถระแสดง
นิโรธสัจแก่ปริพาชกนั้น ด้วยบาทกาลาว่า **เตสญฺ โย นิโรธ** นั้น ๆ
ส่วนมรรคสัจ แม้ท่านไม่ได้แสดงรวมไว้ในคานี ก็เป็นอันแสดงแล้วโดยนัย ๆ
เพราะว่า เมื่อกล่าวถึงนิโรธแล้ว มรรคซึ่งเป็นเหตุให้ถึงนิโรธนั้น ก็เป็นอัน
กล่าวถึงเหมือนกัน ๆ อีกอย่างหนึ่ง ในบาทกาลาว่า **เตสญฺ โย นิโรธ**
นี้ สัจจะแม้ทั้งสอง เป็นอันพระเถระแสดงแล้วอย่างนี้ว่า ความดับแห่งสัจจะ
ทั้งสองเหล่านั้น และอุปายแห่งความดับแห่งสัจจะทั้งสองเหล่านั้น ฉะนั้นแล ๆ
บัดนี้ พระเถระ เมื่อจะย้ำเนื้อความนั้นนั้นแล จึงกล่าวว่า พระมหาสมณะมีปกติ
ตรัสอย่างนี้ ๆ

บาทกาลาว่า **เอเสว ธมฺโม ยถิ ตาวเทว** ความว่า แม้ถ้าว่าผล ๓
ประการนอกนี้ซึ่งยิ่งไปกว่านี้ไม่มีไซ้ ผลเพียงเท่านี้เท่านั้น คือ คุณเพียงแก่
โศคาปัตติผลนี้เท่านั้น อันข้าพเจ้าจะพึงบรรลุ, แม้ถึงอย่างนั้น ธรรม(ซึ่งข้าพเจ้า
ค้นหาแล้ว) ก็ธรรมนี้นั้นแล ๆ

บาทกาลาว่า **ปจฺจุพฺยุตา ปทมโสภํ** ความว่า พวกข้าพเจ้า เทียวค้นหา
ทางอันไม่มีความโสภใด ท่านทั้งหลายนั้นนั้นแล ย่อมตรัสรู้ทางอันไม่มีความโสภ
นั้น อธิบายว่า ท่านทั้งหลายบรรลุทางนั้นแล้ว ๆ สองบาทกาลาว่า **อทิฏฺฐิ**
อพฺภุติตํ พหุเกหิ กปฺปนฺหุเตหิ ความว่า ทางอันไม่มีความโสภนี้ ชื่ออันข้าพเจ้า
ทั้งหลายไม่เห็นแล้วทีเดียว ล่วงไปนานแล้วตั้งหลายนหุตแห่งกัลป์ ๆ

พระสารีบุตรแสดงข้อที่ตนเป็นผู้มีความเลื่อมใสใหญ่มานาน เพราะความที่ตน
ไม่ได้เห็นทางนั้นด้วยประการฉะนี้ ฯ

บาทกาลาว่า **คมฺภีเร ฌาณวิสเย** ความว่า อันลึกซึ้ง และเป็นวิสัยแห่ง
ฌาณอันลึกซึ้ง ฯ บาทกาลาว่า **อนุตฺตเร อุปธิสํขเย** ได้แก่ ในพระนิพพาน ฯ
บทว่า **วิมุตฺเต** ความว่า เชื่อว่าผู้หลุดพ้นแล้ว เพราะวิมุตติ ซึ่งมีพระนิพพานนั้น
เป็นอารมณ์ ฯ บทว่า **พฺยาคาลิ** ความว่า พระบรมศาสดาเมื่อตรัสว่า สหายสอง
คนนี้ จักเป็นคู่สาวกของเรา จักเป็นคู่อันเจริญชั้นเยี่ยมของเรา ดังนี้
เชื่อว่าทรงพยากรณ์แล้ว (ซึ่งสหายเหล่านั้น) ในสาวกบารมีญาณ ฯ

หลายบทว่า **สา ว เตสํ อายสฺมุนฺตานํ อุปสมฺปทา อโหสิ** มีความว่า
เอหิภิกขุอุปสัมปทานั้นแล ได้เป็นวิธีอุปสมบทของท่านเหล่านั้น ฯ ก็ใน
พระเถระทั้ง ๒ เหล่านั้นผู้อุปสมบทแล้วอย่างนั้น พระมหาโมคคัลลานเถระ
๗ วันจึงได้ดำรงอยู่ในพระอรหัต, พระสารีบุตรเถระ กึ่งเดือนจึงได้ดำรงอยู่
ในพระอรหัต ฯ